

Bol som pata dura

Svätý Otec poskytol
rozhovor časopisu
holandských
bezdomovcov

str. 3

Pokloňme sa Kráľovi

Arcibiskup Cyril
Vasiľ, SJ, o sviatku
Krista Kráľa
u gréckokatolíkov

str. 6

Tvorivosť ticha

Esej trapistického
mnícha Thomasa
Mertona o mnohých
rozmeroch ticha

str. 14

Volanie po katarzii

Paríž, 13. november 2015, nočné hodiny. Svet dostáva strašné rany na solar plexus. Čo výbuch, čo výstrel, to strašný úder. Každý jeden spôsobuje veľkú bolesť, vyráža dych, blokuje nervový systém.

A potom strašné ticho. Priam kričí. A svet sa dusí, nedá mu dýchať. Povedzte, ľudia, prečo?!

Odpoveď neprichádza. Mnohí ju možno či viac-menej tušia, nahlas ju však nevyriekne nikto. Neodpovedajú ani politici či osobnosti. Všetci hovoria o tragédii, o neľudskosti, o barbarstve, no najmä „o útoku na hodnoty, na ktorých stojí európska civilizácia“. Mnohí politici unisono dodávajú, že si tieto hodnoty nedáme zobrať, že ich ubránime.

Znie to nádejne, odhodlane, priam nekompromisne. Problém je len vtom, že mi nie je celkom jasné (a nielen mne), aké hodnoty chcú brániť. O akých hodnotách hovoria? Vedia to vôbec?

Lebo hodnoty, na ktorých stojí európska civilizácia sú kresťanské. A boli a sú to práve politici, ktorí tieto pre Európu tradičné hodnoty vytlačujú na okraj, zbavujú sa ich, dokonca ich už začali aj potierať. A teraz ich chcú, odvrhnuté, brániť?!

Už si nespomínajú na nápad zvesiť kríže nielen v školách, ale zakázať krížiky na retiazkach na krku aj na pracoviskách? Vari to neboli európski politici, ktorí sa bili do prs, že je absolútne nedemokratické neschváliť neheterosexuálne „manželstvá“? A kto to chce odstrániť z oficiálnych dokumentov pojmy *otec* a *matka*? A čo miestami priam nadľudské úsilie o „zabetónovanie“ interrupčných zákonov a o presadenie „milosrdnej smrti“? Azda to nie sú politici, ktorí označujú zástancov prirodzených hodnôt za spiatočníkov a náboženských fanatikov...?

A dalo by sa pokračovať. Načo sa však dotýkať drôtov spadnutých na zem? Veď čo ak sa mýlim? Čo ak súčasní európski politici majú na mysli nimi presadené hodnoty? Čo ak chcú brániť morálnu a myšlienkovú flexibilitu, sekulárny humanizmus, univerzalizmus, negatívnu toleranciu, politický nihilizmus, ekonomickú prosperitu, euro...? Lebo toto sú v súčasnosti hodnoty, ktoré vzývajú a presadzujú európski politici. Nie sú to síce tie, „na ktorých stojí európska civilizácia“, ale nimi ponúkaný univerzálny „humanizmus“ vraj stojí nad všetkými národnými, kultúrnymi a náboženskými hodnotami...

Americký jezuita James Schall však upozorňuje, že „táto humanita je len logický koncept“. A analytik George Friedman dodáva: „Nedáva zmysel zomrieť za režim, ktorého ústrednou hodnotou je hľadanie šťastia.“

Nie je to až taká dávna minulosť, keď platil výrok anglického historika Hilaira Belloc: „Európa je viera a viera je Európa.“

Gretchen Andrewová: Trpezlivá nádej v čerstvom snehu

Ani nie o storočie nato, v podstate len nedávno, vyhlásil sv. Ján Pavol Veľký, že Európa v 21. storočí alebo bude kresťanská, alebo nebude vôbec. Varovani už bolo viac ako dosť. Tragický parížsky piatok priam volá po katarzii. Po znovuobjavovaní odsúvaných a vysmievaných hodnôt.

A neklamme si. Za duchovné vyprázdnenie Európy nemôžu len politici. Oni sú len obrazom tých, ktorí ich zvolili...

PAVOL PRIKRYL

Myšlienka čísla:

Keby ť'a obžalovali, že si kresťan, našli by proti tebe dôkazy?

Dietrich Bonhoeffer

Staňte sa členom Klubu časopisu VOX

Časopis VOX je závislý od podpory svojich čitateľov.

Predplatením si časopisu

a získaním aspoň jedného predplatiteľa

alebo akýmkoľvek finančným darom

sa automaticky stávate členom klubu.

Členom klubu môže byť jednotlivec, rodina,

spoločenstvo či firma.

Viac informácií získate na www.vox.prikryl.sk

Svätý Otec sa stretol s holandskými bezdomovcami a poskytol im rozhovor pre ich časopis

Holandský magazín *Straatnieuws* vychádza osemnásť raz za rok a informuje o živote na ulici. Zdroje čerpá z darov, z inzercie a z dobrovoľníckej práce. Redaktori časopisu, prevažne mladí novinári, fotografi a ilustrátori na voľnej nohe, ktorí tiež pracujú bezplatne, navštívili Svätého Otca Františka v Dome sv. Marty a urobili s ním rozhovor.

Rozhovory v našom časopise sa vždy začínajú otázkou na ulicu, kde náš hosť žije. Pamätáte sa na ňu? Čo sa vám vybaví, keď si pomyslíte na ulice vášho detstva?

Od roka až do chvíle, keď som vstúpil do kňazského seminára, som stále žil na jednej ulici. Bola súčasťou prostrej štvrte v Buenos Aires, kde boli samé nízke domy. Bolo tam malícké námestie, kde sme hrali futbal. Spomínam si, že som utekal z domu, aby som si po škole s chlapcami zahral. Ocko pracoval ako účtovník v továrni, ktorá bola vzdialená asi sto metrov. Prarodičia bývali asi päťdesiat metrov od nás. Všetko teda bolo v dosahu pár krokov.

Spomínam si aj na mená ľudí, ku ktorým som už ako kňaz chodil so sviatostami. Mnohým z nich som udelil posledné pomazanie, pretože mi zatelefonovali, a ja som išiel, mal som ich totiž rád. To sú moje spomienky.

Hrávali ste futbal?

Áno.

A išlo vám to?

Nie. V Buenos Aires sa takým ako ja hovorilo *pata dura*, čo znamená, že majú obe nohy ľavé. Ale hral som a mnoho ráz som bol v bráne.

Ako sa zrodil váš záujem a práca pre chudobných?

Veľmi ma zasiahol osud jednej panej, ktorá chodila tri razy do týždňa k nám domov, aby pomáhala mamičke, napríklad v práčovni. Táto pani mala dve deti. Boli to Taliani, Sicíľčania, zažili vojnu, boli to veľmi chudobní, ale veľmi dobrí ľudia. Tú ženu mám stále vo svojich spomienkach. Zapôsobila na mňa jej chudoba. Naša rodina nebola bohatá, vyšli sme s peniazmi od výplaty k výplate, ale nič viac. Nemali sme auto, nechodili sme na dovolenky a podobne. Onej panej však chýbalo to nevyhnutné. My sme mali všetkého dosť a mamička jej teda často niečo dala. Potom sa tá žena vrátila do Talianska, ale opäť prišla späť do Argentíny.

Znova som sa s ňou stretol, až keď som bol arcibiskupom Buenos Aires. Mala deväťdesiat rokov. Sprewádzal som ju až k smrti, mala deväťdesiat tri rokov. Jedného dňa mi dala medailónik Najsvätejšieho Srdeca Ježišovho, ktorý doteraz denne nosím so sebou. Medailónik, ktorý je aj pamiatkou, mi veľmi pomáha. Chcete ho vidieť? (*Pápež vyťahuje medailón.*)

Takto každý deň myslím na tú ženu a na to, koľko kvôli chudobe vytrpela. A myslím aj na všetkých ostatných, ktorí trpeli. Nosím medailón pri sebe a modlím sa.

Aké poslanstvo má Cirkev pre bezdomovcov?

Prichádzajú mi na um dve veci. Ježiš sa do tohoto sveta narodil bez prístrešia a zvolil si chudobu. A po druhé – Cirkev chce zahrnúť všetkých ľudí a povedať, že majú právo žiť *pod strechou*. Hnutie alternatívnej ekonomiky sa zasaďuje o troje *t: trabajo, techo a tierra*, teda práca, prístrešie a pôda. Cirkev káže, že každý človek má právo na tieto tri *t*.

Často vyžadujete pozornosť k chudobným a k utečencom. Nemyslíte si, že už to môže vzbudzovať únavu v masovokomunikačných prostriedkoch a v spoločnosti vôbec?

Keď sa vracia nejaká nepekná a nepríjemná téma, sme všetci vystavení pokušeniu povedať: Už to nechajme tak, už nás to otravuje. Cítim, že tu je únava, ale nenaháňa mi to strach. Musím ďalej hovoriť o pravde a o tom, ako sa veci majú.

Je to vaša povinnosť?

Áno, je to moja povinnosť. Cítim to vo svojom vnútri. Nie je to prikázanie, ale ak sme ľudia, je to povinnosť.

Nemyslíte si, že by vaša obhajoba solidarity a výzvy o pomoc bezdomovcom a chudobným sa mohli politicky zneužiť? Ako má Cirkev hovoriť, aby mala vplyv a zároveň aby zostala mimo politických zoskupení?

Je niekoľko ciest, ktoré v tomto bode vedú k omylom. Chcel by som upozorniť na dve pokušenia. Cirkev sa má prihovárať pravdou a svedectvom – do-svedčovať chudobu. Ak veriaci človek hovorí o chudobe a o bezdomovcoch, no pritom vedie kráľovský život, nie je toto svedectvo možné. To je prvé pokušenie. Druhé pokušenie je uzatvárať

>>>

zmluvy s vládami. Tie je možné uzatvárať, no musia byť jasné a priehľadné. Napríklad – budeme mať v správe nejaký palác, ale všetko účtovníctvo sa bude kontrolovať, aby sa zabránilo úplatkárstvu. Vo verejnom živote totiž vždy nastupuje pokušenie korupcie – ako politickej, tak náboženskej. Spomínam si, že keď Argentína za vojenského režimu vstúpila s Veľkou Britániou do vojny o Falklandské ostrovy, mnohí ľudia darovali potrebné veci. S bolesťou som sa potom pozeral, ako mnohí ľudia, vrátane katolíkov, ktorí mali tieto dary roznášať, si ich v skutočnosti odnášali domov. Nebezpečenstvo korupcie je všade prítomné. Raz som položil otázku argentínskemu ministrovi, poctivému človeku, ktorý sa vzdal úradu, pretože nesúhlasil s určitými nekalými záležitosťami. Spýtal som sa ho: Keď posielate pomoc, potraviny, odev či peniaze, chudobným ľuďom a domorodcom, koľko z tejto pomoci dorazí na miesto určenia? Tridsaťpäť percent, odpovedal. To znamená, že šesťdesiatpäť percent sa niekam stratí. V tom je jadro korupcie – diel tebe, diel sebe.

Myslíte si, že ste svojím doterajším pontifikátom spôsobili nejakú mentálnu zmenu, napríklad v politike?

Neviem, ako na to odpovedať. Neviem... Viem, že niekto povedal, že som komunista. Ale to je trochu zastaralá kategória (smeje sa)... teraz sa možno používajú iné slová...

Marxista, socialista...

To všetko tu zaznelo...

Bezdomovci majú finančné problémy, ale uchovávať si slobodu. Pápež nemá nijaké materiálne potreby, ale niektorí ľudia ho považujú za vatikánskeho väzňa. Nezatúžili ste niekedy po tom, aby ste boli na mieste bezdomovcov?

Spomínam si na knihu Marka Twaina *Princ a žobrák*. Hovorí o tom, aké to je denne sa stravovať, mať šaty, lôžko, písací stôl a nijaký nedostatok. Máš aj priateľa. No tento Twainov princ žije v zlatej klietke.

Cítite se tu vo Vatikáne slobodne?

Dva dni po tom, čo ma zvolili za pápeža, bol som si prevzatý pápežský byt v Apoštolskom paláci. Nie je to luxusný byt, ale je veľmi rozľahlý, obrovský... Keď som si ho prezeral, pripomínal mi lievik s hrdlom obráteným nahor – teda veľké rozmery, ale s malými dverami. A to znamená izoláciu.

S holandským bezdomovcom Marcom, jedným z redaktorov časopisu *Stratnieuws*

Pomyslel som si, že v takom byte nemôžem žiť z prostých mentálnych dôvodov. Škodilo by mi to. Spočiatku sa to možno javilo ako čudáctvo, ale požiadal som, aby som mohol zostať vo sv. Marte. Prospieva mi to, pretože cítim slobodu. Stravujem sa v spoločnej jedálni a keď prídem o niečo skôr, jem spoločne so zamestnancami. Vždy tam stretnem nejakých ľudí, pozdravím ich. Toto všetko mi pomáha, že zlatá klietka už nie je takou klietkou. Ulica mi však chýba.

Svätý Otec, chceli by sme vás pozvať na pizzu. Čo vy na to?

To by sa mi páčilo, ale nepodarilo by sa nám to. Vo chvíli, keď vyjdem von, ľudia sa začínajú zbíhať. Keď som si nedávno išiel do mesta vymeniť sklá do okuliarov, bolo už sedem hodín večer a v uliciach nebolo veľa ľudí. Akonáhle som však pred optikou vystúpil z auta, uvidela ma jedna žena a začala volať: „Je tu pápež!“ Kým som bol v obchode, vonku sa sústredilo veľa ľudí.

Chýba vám kontakt s ľuďmi?

Nechýba, pretože ľudia sem prichádzajú. Každú stredu vychádzam na námestie na generálnu audienciu, občas sa vydám do nejakej farnosti, a tak som s ľuďmi stále v kontakte.

Je vidieť, že si vašu prechádzku pri generálnej audiencii naozaj užívate...

To je pravda. Áno, je to pravda.

Váš menovec svätý František si zvolil radikálnu chudobu, predal aj svoj evanjeliár. Cítite sa niekedy ako pápež a rímsky biskup vystavený tlaku, aby ste predali poklady Cirkvi?

To je ľahká otázka. Nejde o poklady Cirkvi, ale o poklady ľudstva. Nie je

možné, aby som povedal, že napríklad zajtra pôjde do dražby Michelangelova *Pieta*, pretože to nie je majetok Cirkvi. Je síce umiestnená v kostole, ale patrí celému ľudstvu. A toto isté platí o všetkých pokladoch Cirkvi. Začali sme však s predajom darov a ďalších vecí, ktoré dostávam. Výnos z predaja dostáva môj almužník Mons. Krajewski. A tiež sme zaviedli lotériu. Bolo tu niekoľko áut navyše a všetky sme ich v nej predali a výnos išiel na chudobných. Sú teta veci, ktoré sa dajú predávať, a tie predávame.

Uvedomujete si, že bohatstvo Cirkvi môže vzbudzovať určité očakávania?

Ak by sme vypracovali katalóg cirkevného majetku, pomyslíme si, že Cirkev je veľmi bohatá. Keď sa však v roku 1929 uzatváral s Talianskom konkordát o rímskej otázke, vtedajšia talianska vláda ponúkla pápežovi jeden veľký rímsky park. Pius XI. ho však odmietol s tým, že žiada len pol štvorcového kilometra, ktorý Cirkvi zaistí nezávislosť. A to je princíp, čo platí dodnes. Cirkevných nehnuteľností je síce veľa, ale slúžia na podporu mnohých cirkevných zariadení, vrátane škôl a nemocníc, v krajinách, kde sú potrebné. Včera som napríklad požiadal, aby sa poslalo 50 tisíc eur do Konga, kde sa za ne vybudujú tri školy v chudobných dedinách. Vzdelanie je totiž pre deti dôležité. Šiel som do príslušného úradu, podal som žiadosť a peniaze sa čoskoro odošlú.

Hovoríme o Holandsku. Boli ste niekedy v našej krajine?

Áno, raz, keď som bol predstaveným jezuitskej provincie v Argentíne. Prechádzal som Holandskom v rámci jednej cesty. Bol som vo Wijchene, preto-

»»»

že tam bol jezuitský noviciát, a tiež aj poldruha dňa v Amsterdame, kde som navštívil jeden rehoľný dom. Z kultúry som nič nevidel, pretože som na to nemal čas.

Možno preto to nie je zlý nápad, aby vás holandskí bezdomovci pozvali na návštevu našej krajiny. Čo si o tom myslíte?

Pred touto možnosťou nezatváram dvere.

Keď teda príde pozvanie, vezmete ho do úvahy?

Budem o ňom uvažovať. A kto vie, čo sa stane, keď teraz máte v Holandsku argentínsku kráľovnú (*smeje sa*).

Máte nejaké zvláštne posolstvo pre bezdomovcov v našej krajine?

Nepoznám až tak dobre situáciu holandských bezdomovcov. Chcel by som povedať, že Holandsko je veľmi rozvinutá krajina s mnohými možnosťami. Požiadal by som holandských bezdomovcov, aby naďalej bojovali za už spomínané tri t.

Snívali ste už v detstve, že sa raz stanete pápežom?

Nie, rozhodne nie. Poviem vám však niečo dôverné. Keď som bol malý, neexistovali obchody, ale všetko sa predávalo na trhu, kde bol mäsiar, zeleninár a tak podobne. Chodil som tam na nákupy s mamičkou a babičkou. Bol som ešte maličký, mal som štyri roky. A keď sa ma vtedy pýtali, čím by som chcel byť, keď budem veľký, hovoriel som: Mäsiarom!

Pápež František sa s bezdomovcami stretol viac ráz

Až do 13. marca 2013 ste boli pre drvivú väčšinu ľudí neznámy. Potom ste sa v priebehu chvíle stali známy pre celý svet. Ako ste to prežívali?

Prišlo to samo, nečakal som to. Nestratil som pokoj a to je Božia milosť. Veľmi na to nemyslím, že som známy, no hovorím si: Teraz máš dôležité miesto, ale o desať rokov ťa už nikto nebude poznať (*smeje sa*). Ako viete, sú dva druhy slávy – jednak je to známosť veľikánov, ktorú získali veľkými vecami, ako madame Curie, a potom sláva márnivcov. Tá je ako mydlová bublina.

Hovoríte teda: Teraz som tu a musím pracovať čo najlepšie, dokiaľ budem vládť?

Áno.

Viete si predstaviť svet bez chudobných?

Veru, veľmi by som si prial svet bez chudobných. Mali by sme zaň bojovať. Som však veriaci a viem, že v nás stále pôsobí hriech. Chudobu plodí ľudská chtivosť, egoizmus a nedostatok solidarity, preto je svet bez chudobných ťažko predstaviteľný. Len si spomeňte na deti využívané na otrockú prácu či na tie, ktoré sú vystavené sexuálnemu zneužívaniu. Alebo si spomeňte na inú formu vykorisťovania – na zabíjanie detí s cieľom získať orgány na transplantácie, na obchod s týmito orgánmi. Zabíjanie detí a odnímanie ich orgánov je plodom lačnosti.

Hriech je tu stále prítomný a stále nás vedie k egoizmu, preto neviem, či dokážeme uskutočniť svet bez chudobných, ale bojovať za to je nutné. Vždy!

*Za rozhovor ďakujú
redaktori STRAATNIEUWSu/RV
(Snímky: Straatnieuws, CNS)*

**Zháňate darček
pre vašich blízkych?
Objednajte im časopis
VOX**

Objednávky:
vox.zdruzenie@gmail.com 0918 472 420

Sviatok Krista Kráľa u gréckokatolíkov

Pokloňme sa Kráľovi

V dedinke, v ktorej som vyrastal, je miestny kostol postavený v roku 1926 a je zasvätený Kristovi Kráľovi. Ako chlapec som si dátum jeho stavby, uvedený na priečelí, všimol preto, lebo sa vtedy narodil môj otec. Až oveľa neskôr som si uvedomil, že to bol vlastne prvý kostol na Slovensku zasvätený Kristovi Kráľovi, krátko po tom, čo pápež Pius XI. encyklikou *Quas primas* z 11. decembra 1925 ustanovil pre celú Cirkev túto liturgickú slávnosť.

V časocho najväčšieho rozmachu totalitných ideológií 20. storočia – fašizmu, nacizmu a komunizmu –, teda systémov, ktoré si nárokovali vládu nad človekom vo všetkých aspektoch života a ktoré v ďalších rokoch priniesli celému ľudstvu smrť, biedu a zotročenie, Svätý Otec Pius XI. chcel upozorniť kresťanov, že viac ako akýkoľvek *vodca*, *duce*, *führer*, *vožd* a *generalissimus*, skutočným vládcom sveta a každého človeka môže byť iba Kristus. Jedine jemu patrí oslava a poklona, len on ukazuje pravdivú cestu životom, pretože on sám je Cesta, Pravda a Život. Táto pápežova výzva bola nielen aktuálna, ale aj nadčasová a univerzálna a jeho poslanstvo bolo v celej Cirkvi radostne prijaté. Dovedňuje to aj skutočnosť, že nielen latinská, rímskokatolícka cirkev, ale aj východné cirkvi, a teda aj naša Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, v krátkom čase pripravili na túto slávnosť liturgické texty a ochotne ju zaradili do svojho liturgického života.

ÚLOHA UMENIA

Niektorí liturgisti si kládli otázku, či zaradenie tohto sviatku bolo záväzné len pre latinskú cirkev, alebo sa týkalo aj východných cirkví. Na takto postavenú otázku je potrebné pripomenúť, že úcta Krista Kráľa má na Východe hlboké korene a rozhodne sa nezačala až v časocho pápeža Pia XI. Obraz Krista Kráľa, Vsevládcu, (po grécky *Pantokrator*), v byzantských chrámoch už

dávno predtým zdobil každý ikonostas ako centrálny motív tejto obrazovej steny spájajúcej svätyňu s loďou chrámu. Cirkevná architektúra a umenie totiž spĺňajú aj teologickú a katechetickú úlohu.

Rozdelenie chrámu na loď a svätyňu pripomína rozdelenie sveta na jeho prirodzený a časný aspekt na jednej strane, a na priestor posvätný, nekonečný, presahujúci hranice viditeľnej reality, predstavujúci Božie kráľovstvo, na druhej strane.

DEJINY SPÁSY

Pohyblivá bariéra, ktorú predstavujú dvere ikonostasu, nazývané aj *kráľovské* – *carske* dvere, určuje rozličné stupne prístupu k nebeským skutočnostiam. Stojac medzi svätyňou a loďou, diakon, ako anjel – posol, oznamuje to, čo sa má udiat' a riadi spoločný úkon, intonuje liturgický dialóg, zhŕňa a riadi modlitby spoločenstva, usmerňuje správanie sa každého účastníka.

Tak napríklad slávenie Večierne pripomína jednotlivé etapy dejín spásy, začínajúc Genézou. *Carske* dvere sa otvárajú ako nebeský raj. Kňaz obchádza chrám, pred ním ide diakon nesúci sviecu. Kadidlo je symbolom Božieho Ducha, ktorý sa vznášal vo chvíli stvorenia nad hlbocinami, plameň sviece pripomína slová *Bud' svetlo*.

Žalm 103, ktorý je oslavným chválospevom stvorenia svojmu Stvoriteľovi, nás uvádza do epochy, v ktorej človek nebol ešte zavalený ťarchou hrie-

chu a mohol radostne kráčať v ústrety Bohu. V nasledujúcej chvíli žalmy 129, 140 a 141 označujú pád človeka a jeho vyhnanie z raja. Dvere sa zatvárajú v očakávaní zvolania: *Premúdrosť*, ktoré je pozdravom vtelenému Slovu, ktoré prichádza na svet.

OTVORENIE KRÁĽOVSTVA

Podobný postup vidíme aj v eucharistickej liturgii. Počas jej slávenia sa totiž hlavné úkony sústreďujú okolo tzv. malého a veľkého vchodu, vyzývajúce všetkých k pozornosti a účasti. Diakon sa postaví pred carské dvere a hovorí: „*Blahoslavi Vladyka*“, nato kňaz nenesie doxológiu – požehnanie, ktorým nás razom vovádza do kráľovstva Najsvätejšej Trojice. Potom diakon vzyva najvyšší poriadok, šalom, pokoj, a tak sa začína jekténium: *Mirom Gospodu pomólimsja*.

Na spev žalmov, ktoré hovoria o očakávaní spásy, odpovedá samotný hymnus o spasení *Jedinorodnyj Syne*. Antifonálne blahoslavenstvá pripomínajú znaky duše, ktorá žije v milosti a je pripravená stretnúť Spasiteľa.

Dvere svätyne sa otvoria, tak ako sa Ježišovým príchodom otvorilo Kráľovstvo. Nasleduje *malý vchod*. Kňaz slávnostne, vo výške čela, nesie Evanjeliár, pričom ho predchádza asistent so zapaženou sviecou. Je to obradné zobrazenie Ježiša Krista, ktorý ohlasuje svoje Slovo, pričom ho predchádza svätý Ján Krstiteľ, lampa, ktorá horí a svieti (Jn 5,35).

Veľký vchod, alebo sprievod obetovania, je liturgickým zobrazením Kristovho vstupu do Jeruzalema. Kľaňajúci sa veriaci sú obrazom sprievodu Krista – Kráľa, kňaza i obete, ktorý sa osobne zjavuje uprostred veriacich.

Toto nástojenie liturgie na vchody vychádza z biblickej tradície. Celý rad textov poukazuje na mimoriadny význam, ktorý sa všeobecne oddávna pripisoval vchodu. Kto dokáže „*dôstojne a hodne*“ vchádzať a vychádzať, ten je schopný vziať do vlastných rúk svoj osud i osud sveta. Keď si pri liturgii uctievať toto tajomstvo, môžeme si predstaviť, ako to zobrazuje vstup Kráľa, v rukách ktorého spočíva ľudský osud Boha a nebeský osud celého ľudstva.

DVERI!

Kedysi po prepustení katechumenov nasledovalo zatvorenie chrámových dverí. Ako spomienku na to ešte aj teraz diakon pred vyznaním viery zvoláva: „*Dveri! Dveri! Premudrosť! Voňmím!*“

Podľa sv. Maxima Vyznávača a sv. Simona Solúnskeho, ktorý ho v tom nasleduje, výzva *Dveri!* sa nevzťahuje na chrámové dvere: na prahu úžasného tajomstva sú to dvere histórie, ktoré sa zatvárajú. Diakon svojou výzvou a upozornením pripomína: „*Kto má uši na počúvanie, nech počúva.*“

Kto zostáva v chráme, prekračuje totiž prah histórie. Svätý Simeon v diele *O chráme* hovorí: „*Katechumeni bývajú prepustení a zostávajú len veriaci, pretože tento moment zjavuje koniec vekov.*“ Kto zostáva, pripravuje sa na predstúpenie pred súd. Kňaz recituje modlitbu: „*Pred tebou padáme a prosíme ťa, ... aby si nám dal nevinnu a bez odsúdenia predstúpiť pred tvoj oltár, ...aby sme mali nevinnú a beztrebnú účasť na svätých tajomstvách, a tak aby sme sa stali hodnými tvojho nebeského kráľovstva.*“

Veriaci tak prechádza cez súd, vyznáva svoju vieru recitovaním *Verím* a vo chvíli svätého prijímania vstáva z mŕtvych a skutočne vstupuje do Božieho kráľovstva.

VÍŤAZ

Kristus – Dvere, privádza veriaceho k svojmu srdcu a v ňom mu otvára vzosťupnú púť vedúcu k Otcovmu svetlu a ku Kráľovstvu Svätého Ducha.

Ikona Pantokratora, Krista Vševládca, Krista Kráľa – nad tzv. Kráľovskými dverami, ktorými sa vstupuje do svätyně, pripomína, že sanktuárium je symbolom novej reality, je predobra-

Snímka: archív

zom Božieho kráľovstva. Do tejto novej skutočnosti sa ale vstupuje až uznávaním a prijatím univerzálnej Kristovej vlády. Táto spája a zjednocuje náš viditeľný a dočasný svet s večnosťou Božej lásky a pravdy.

Za ohlasovanie tejto pravdy bol Kristus súdený počas svojho pozemského účinkovania a aj teraz stojí pred súdom sveta. Aj náš súčasný svet je plný nemravných herodesov, hľadajúcich len zábavu a ochotných odťasť hlavu tým, ktorí upozorňujú na chlipnosť, je plný váhavých, či „pragmatických“ pilátov, zmývajúcich si z rúk krv nevinných, aj dnes chytrácki prevracači práva, ktorí by mali reprezentovať ľud a zákon, odmietajú Zákonodarcu a radšej podnecujú ľuďa, aby uprednostnili vraždiaceho rebela Barabáša pred mierumilovným nazaretským ohlasovateľom Dobrej zvesti...

A na všetky tieto urážky, pľuvance, rany krutým slovom i bičom, Kristus, vo svojej všetko presahujúcej vznešenej velebe, aj dnes odpovedá: „*Ja som Kráľ.*“

Tohto Kráľa bolo možno zabiť, ale on zvíťazil aj nad smrťou a tým potvrdil pravdivosť svojej jedinečnej a s ničím neporovnateľnej autority. A všetci, ktorí už po takmer dve tisícročia túto autoritu uznávajú, sa na slávnosť Krista Kráľa budú pripájať k výzve, ktorou Gréckokatolícka cirkev začína všetky svoje modlitby:

Pod'te, pokloňme sa Kráľovi, nášmu Bohu.

Pod'te, pokloňme sa Kristovi, Kráľovi, nášmu Bohu.

Pod'te, pokloňme sa a padnime pred samým Pánom Ježišom Kristom, Kráľom a Bohom naším.

Arcibiskup CYRIL VASIL, SJ/RV

RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA UK V BRATISLAVE A
PÁPEŽSKÝ SLOVENSKÝ ÚSTAV SVÄTÝCH CYRILA A METODA V RÍME

srdečne pozývajú na prezentáciu knihy

Emília Hrabovec a kol.:

SLOVENSKÝ ÚSTAV SVÄTÝCH CYRILA A METODA V RÍME (1963 – 2013)

Bratislava : Vydavateľstvo UK, 2015, 357s.

ktorá sa uskutoční vo štvrtok, 3. decembra 2015 o 17.00
v aule Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK
Kapitulská 26, 814 58 Bratislava

Za prítomnosti J. Em. Jozefa kardinála Tomku knižku uvedú

Prof. ThDr. PaedDr. Peter Zubko, PhD.
Mons. ThLic. Marián Gavenda, PhD.

Po oficiálnej časti podujatia pozývame na čašu vína.

Muslimskí imigranti si vyberajú Nemecko, pretože hojne podporuje náboženské obce

Prečo Nemecko?

Snímka: bpb

Nemecko sa mení na muslimskú krajinu. Len v tomto roku počet muslimskej populácie stúpol o 700 000, čím sa celkový počet muslimov v Nemecku prvý raz v jeho histórii dostáva k hranici 6 miliónov obyvateľov.

Podľa vierohodného odhadu Centrálny rady muslimov v Nemecku (CRMN) je najmenej 80 % imigrantov prichádzajúcich do Nemecka muslimov. Vedúci CRMN Aiman Mazyek pre *Der Tagesspiegel* uviedol, že v súčasnosti prúdi do Nemecka také množstvo muslimov, že za posledné mesiace sa účasť na náboženských obradoch v mnohých mešitách zdvojnásobila. Spolkový minister vnútra Thomas de Maizière upozorňuje, že hoci je veľa imigrantov prichádzajúcich do Nemecka zo Stredného východu a severnej Afriky, veľký počet, až 40 percent, tvoria imigranti z Balkánu, najmä z Albánska a z Kosova, takže takmer polovica „budúcich Nemcov“ sú ekonomickí imigranti, a nie utečenci pred vojnou.

INÍ SÚ ŠTEDREJŠÍ

Zdá sa, že nemecký blahobyt spojený so sociálnym systémom je najväčšie európske lákadlo pre imigrantov. No tvrdenie, že muslimovia utekajú do Nemecka kvôli peniazom, ktoré im táto krajina dá, nie je tak celkom pravdivé. Nórsko, Švédsko či Francúzsko sú totiž k utečencom štedrejšie. Vo Švédsku dostane dospelý imigrant týždenne 300 eur, dieťa bez ohľadu na vek 250 eur.

Vo Francúzsku má utečenec nárok na 230 eur týždenne, dieťa 150 eur.

Na rozdiel od spomínaných krajín nemecká vláda dospelému imigrantovi vypláca týždenne len 150 eur, dieťaťu do 10 rokov dokonca iba 50 eur, do 18 rokov 75 eur. Navyše, Švédsko a Francúzsko vyplácajú aj príspevky na bývanie od 150 do 250 eur mesačne. Síce aj Nemci vyplácajú imigrantom tento príspevok, ale len rodinám s deťmi a aj to len jeden rok.

Takže z hľadiska osobných „príjmov“ by Nemecko nemalo byť až také veľké lákadlo pre prisťahovalcov. Prečo však také množstvo utečencov chce ísť práve a len a len do Nemecka?

RÝCHLO ZALOŽIŤ OBEC

Táto spolková krajina ponúka niečo, čo iné európske štáty nerobia: Finančnú podporu náboženským obciam etnických menšín. V Nemecku majú totiž nárok na štátny príspevok všetky náboženské obce, vrátane etnických menšín. Je len jedna podmienka: Ich členskú základňu musí tvoriť minimálne 50 osôb. Vtedy vzniká právo na štátnu dotáciu, ktorej základná výška je 150 000 eur ročne. Ale pozor – vďaka vlastnej aktivite a počte členov môže komunita na základe dotačných titulov získať au-

tomaticky nárok na čerpanie ďalších 400 000 eur ročne! Ak náboženská obec presiahne počet tisíc osôb, stáva sa už príspevkovou organizáciou štátu a má právo na 2,5 milióna eur ročne na svoju prevádzku...

Na základe týchto údajov je teraz jasné, prečo ako prvú vec, čo muslimovia urobia po tom, ako ich ubytujú, je založenie miestnej islamskej obce. Zakladajú ich vzdelaní utečenci, ktorí sú na to vyslovene vyškolení. Oni potom aj riadia nielen modlitebne, ale prakticky život celej komunity.

Existencia takejto obce má však ešte iný dôsledok: po troch rokoch jestvovania vzniká tejto obci nárok mať svojich zástupcov v miestnej samospráve.

ZAVIAZANOSŤ

Je zaujímavé sledovať, akým spôsobom islamské obce nakladajú s takto získanými peniazmi. Rozdeľujú ich medzi svojich členov, ale ako charitatívnu výpomoc náboženskej obce, čím si svojich členov zaväzujú. Presne takúto istú metódu používa Hizballáh v Libanone. Táto politická a vojenská organizácia okrem toho, že peniaze od libanonskej vlády prerozdeľuje medzi svojich členov, zvyčajne medzi tých najchudobnejších, prevádzkuje z nich aj nemocnice a súkromné náboženské školy.

A presne takto to majú islamské náboženské obce zorganizované aj v Nemecku. Najmä veľké náboženské obce tu spravujú školy a nemocnice a, prirodzene, dotujú chudobné rodiny, čo sú v podstate takmer všetky. Islamské obce však svojim členom nehovoria, že peniaze, ktoré im dávajú, sú z nemeckého štátneho rozpočtu, že sú to peniaze nemeckých daňových poplatníkov, ale bez mihnutia oka finančnú pomoc prezentujú ako charitatívne dielo náboženskej obce s tým, že chudáci chudobní dostávajú peniaze v mene Proroka Mohameda. Tým si obce zaväzujú celé rodiny. Deti z dotovaných rodín musia chodiť do islamských modlitebných škôl, kde ich vychovávajú podľa islamského učenia. Keď vyrastú, sú za všetko, počnúc jedlom cez lekársku starostlivosť až po vzdelanie, vďační nie štátu, odkiaľ peniaze prichádzajú, ale islamskej náboženskej obci a Prorokovi Mohamedovi. Prirodzene, že takto formovaní a vyformovaní ľudia sú potom pripravení urobiť čokoľvek v prospech obce a v mene Proroka.

Dôsledky nemeckej „veľkodušnosti“ sa už prejavujú. Islam je najrýchlejšie rastúcim náboženstvom v Nemecku.

PAVOL PRIKRYL

Tzv. Islamský štát získava peniazme z obchodov, na ktorých sa zúčastňuje aj Západ

IS – veľká firma

Hoci nemá hranice, nazývajú ho štátom. Ide o tzv. Islamský štát. Niektorí odvodzujú skratku ISIL od názvu *Islamský štát v Iraku a Levante*, no väčšina západných médií ho volá ISIS – *Islamský štát v Iraku a Sýrii*. Francúzska vláda a čoraz viac svetových politikov začínajú používať arabský akronym pre Islamský štát – Daesh (čítaj *daš*). Odkiaľ však tento pseudoštát berie peniaze?

Na príjazdovej ceste k východosýrskemu ropnému poľu Al-Omar sa kamióny radia do dlhého radu, ktorý pokojne môže dosahovať až šesť kilometrov. Čakajú až mesiac, aby od tzv. Islamského štátu nakúpili surovú ropu, ktorej cena sa v závislosti na kvalite pohybuje od 20 do 45 dolárov za barel.

Britský denník *Financial Times*, citovaný talianskym katolíckym týždenníkom *Tempi*, priniesol reportáž o biznise, ktorý pseudoštátu vynáša poldruha milióna dolárov denne. Kšeft sa deje za denného svetla a pred zrakmi všetkých. Pozdĺž cesty vedúcej k ropnému poľu dokonca vyrástli stánky, v ktorých čakajúcim kamionistom predávajú občerstvenie. Daesh ťaží ropu na asi desiatich miestach a je schopný vyproduktovať až 40 tisíc barelov denne.

Spojené štáty americké veľmi dobre poznajú všetky náleziská, pretože nad nimi mesiace prelietali. No aj napriek tomu z viac než 10 000 amerických bombardovaní len necelých dvesto zasiahlo ropnú infraštruktúru, ktorá islamistom zaisťuje prežitie, vyzbrojovanie a denný zôld pre bojovníkov – 100 amerických dolárov na hlavu a k tomu drogy a viagru.

OBCHODY SO VŠETKÝMI

„Kto však od islamského pseudoštátu nakupuje?“ – pýta sa finančný denník, aby si vzápätí odpovedal: „*Všetci. Priatelia i nepriatelia, vrátane tzv. povstalcov, ktorí by teoreticky mali proti islamistom bojovať.*“

Obchody tzv. Islamského štátu siahajú od ropy cez pašovanie cigariet až po predaj pornografie, od čierneho trhu s ulúpenými umeleckými dielami a falzifikátmi CD a DVD nosičov po predaj falšovaných dokladov.

Predajných medzičlánkov je mnoho a pochádzajú prevažne z Iraku a zo Sýrie. Podľa výpovedí irackých obyvateľov sa napríklad na ropných poliach Ajil a Allas začala ťažba ešte v ten istý deň, keď ich tzv. Islamský štát dobyl. „*Priviedli si so sebou odborníkov. Nie-*

ktorí sa ihneď ujali ťažby a ďalší sa venovali finančným záležitostiam,“ pre *Financial Times* povedal jeden z miestnych šejkov a dodal. „*Z Mosul a Kirkúku denne prichádzali stovky kamiónov. A hoci islamisti tieto ropné polia okupovali len desať mesiacov, zarobili na nich 450 miliónov dolárov.*“

Kvitnúci biznis vyžaduje kompetentné sily, a tak niet divu, že mnohí odborníci dostávajú lákavé ponuky. „*Ponúkli mi akúkoľvek pracovnú pozíciu s tým, že si budem sám určovať plat. Nedalo sa im však dôverovať,*“ hovorí sýrsky technik z Deire Ezzoru. Podľa iných zdrojov je súčasným riaditeľom rafinérie v irackom Qayyare egyptský inžinier, ktorý doteraz pracoval vo Švédsku.

OD ROPY PO UMENIE

Daesh však nežije len z ropy, ale aj z mnohých ďalších, rôznorodých a pochybných zdrojov. Profesorka Louise Shelleyová, autorka knihy *Špinavý prepletenc: korupcia, kriminalita a terorizmus*, v januárovom rozhovore pre *Spiegel International* prirovnáva túto organizáciu k zločinnému spolčeniu. Obchody tzv. IS siahajú od ropy cez pašovanie cigariet až po predaj pornografie, od čierneho trhu s ulúpenými umeleckými dielami (IS má na svedomí ničenie kultúrneho a historického dedičstva v Sýrii a Iraku, pričom jej členovia zničili mnoho pamiatok chránených organizáciou UNESCO, vrátane historických miest Nimrúd, Hatra a Palmýra), ktoré v podstate bez problémov predávajú cez *eBay*, a falzifikátmi CD či DVD nosičov po predaj falšovaných dokladov zahraničným bojovníkom. Prirodzene, že nechýba obchodovanie s pašovanými cigaretami, s drogami, zbraňami a, bohužiaľ, aj s ľuďmi, ktorých islamisti „získavajú“ opakujúcimi sa únosmi.

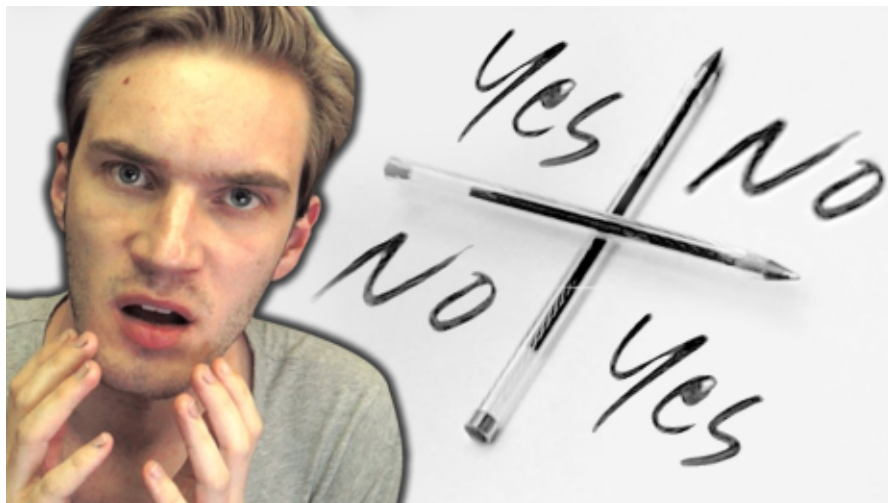
To všetko, prirodzene, islam nepovoľuje. Podľa L. Shelleyovej si pseudoštátny útvar vyložil moslimskú vieru tak, aby vyhovovala a ospravedlňovala jeho činy. Ako odborníčka tvrdí, že do obchodovania sú zapojené západné štáty, ktoré prehliadajú prepojenie organizovaného zločinu s nadnárodným terorizmom. Pre *Spiegel International* citovala prípad sprenevery v Afghan Bank, odkiaľ milióny dolárov takzvané „pretekli“ Nemeckom..

„*Takzvaný Islamský štát skrátka funguje ako veľká firma,*“ uzatvára Louise Shelleyová.

JANA GRUBEROVÁ/RV
(Snímka: net)

Charlie výzva je nová hra, ktorá vyvolala u tínedžerov z celého sveta doslova šialenstvo

Diabolské hry

Keď nepoznáš *Charlie Charlie Challenge*, neexistuješ! Toto je heslo mladých ľudí, ktoré sa šíri po celom svete rýchlejšie ako nákaza. Ide o strašidelnú hru, ktorá sa stala hitom na sociálnej sieti Twitter. O čo v tejto desivej hre vlastne ide?

Hrôzozstrašné vidiny plné divných tvorov, cudzie hlasy hučiace v hlave – s týmito príznakmi priviezol vodič mestského autobusu pätnásťročnú cestujúcu na pohotovosť neapolskej nemocnice Santobono. „*Nikdy som nevidela takú silnú krízu. Kričala, polievala sa vodou v ústí od čohosi sa očistiť, desila ju predstava zvratok*“, povedala lekárka Rossanna Sacconeová. Ľahká delirantná psychóza, znela diagnóza, podpísaná primárom pohotovostnej služby.

Nebola náhoda, že dievča nasadlo do autobusu potom, čo sa zúčastnilo virtuálnej špiritistickej seansy prostredníctvom hry *Charlie Charlie Challenge* a pritom sa samo nafilmovalo, ako veľá nová móda.

NIČITEĽ CHARLIE

Mexický duch Charlie sa dá vyvolať na YouTube alebo cez sociálne siete. „*Prípád neapolskej adolescentky je už niekoľkým v poradi*“, informovali na konci októbra internetové noviny *In Terris*. Veľké množstvo mladistvých s rovnakými príznakmi nakoniec skončilo na psychiatrickom oddelení, ktorého primár dôrazne upozorňuje: Rodičia by mali kontrolovať svoje deti, pretože je tu riziko čohosi nebezpečného.

Hra Charlie Challenge vznikla v Kolumbii, v krajine s rozšírenými okul-

tnými praktikami. Aj tamojšia tlač komcom mája informovala o hospitalizácii štyroch dievčat v nemocnici Santiago de Tunya. Po hre sa u dievčat prejavila silná hysterická kríza a dezorientácia. Psychológovia a psychiatri hovoria, že do nemocníc prichádzajú desiatky dospievajúcich po tom, čo sa usilovali o „*nadviazanie kontaktov s démonmi či inými nepozemskými bytosťami, alebo sa zúčastnili na duchárskom sedení*“. Nikto z hospitalizovaných mladých ľudí pritom nebol pod vplyvom drog, liekov či iných látok, ktoré by vysvetľovali halucinogénne reakcie. Ich problémy sú rôzne – adolescentní účastníci duchárskych obradov, ako aj vyvolávači Charlieho omdlievajú, vytrvalo zvracajú, trpia poruchami spánku, prežívajú úzkosť a strach.

Satanistická hra sa od jari šíri ako lavína – z Latinskej Ameriky, kde napríklad v Dominikánskej republike bol v máji slogan *Charlie Charlie* najvíťovanejším posolstvom, sa cez Twitter, Instagram a Google preniesla do hispanofónnej komunity v USA. Dievča zo štátu Georgia na twitterovom účte vytvorila hashtag, ktorý sa od mája dočkal milión šesťstatisíc retvitov...

INGRESS

Ďalším diskutabilným javom je počítačová hra pre viacej hráčov *Ingress*,

ktorá delí svet na tzv. osvietených a konzervatívco. Tí prostredníctvom reálne existujúcich miest – významných pamiatok, pomníkov, ale aj kostolov, ktoré tvoria tzv. *portály*, získavajú *ezoterickú moc*, potrebnú na víťazstvo.

O existencii tejto videohry sa úplnou náhodou dozvedel jeden rímsky kňaz, ktorého zaujal chlapec s mobilom v ruke a s pohľadom striedavo upretým na priečelie kostola a na displej telefónu. Kňaz sa chlapca spýtal, čo robí, a tak sa vzápätí dozvedel, že sa kostol zverený do jeho starostlivosti stal jedným z *portálov*. V hre bola budova kostola odfoťografovaná v noci, zo sochy stojacej na streche fary vychádzal svetelný lúč a celý výjav sprevádzala temná figúra, nakreslená na jednej stene kostola. Obrana rímskeho kňaza spočívala v tom, že aspoň bielou farbou zatrel čiernu postavu, o ktorej výskyte na historickej pamiatke nemal najmeneš tušenie.

OKULTIZMUS

„*Čo sa dá z toho vyvodit?*“ – pýta sa kňaz Francesco Bamonte, predseda Medzinárodnej asociácie exorcistov, ktorú vlani založil pápež František. Odpoveď znie: Sociálni plánovači zla vedia, že ak sa deti už od prvých rokov života dôverne zoznámia s okultnými výjavmi a s jazykom, v dospelom veku môžu ich uviesť do skutočného okultizmu, ktorý sa pre nové generácie stane alternatívou ku kresťanstvu.

Okultizmu sa v súčasnosti deti učia z komiksov i románových ság, z animovaných filmov, zo seriálov, videohier, z internetu či z istého typu hudby. „*Aj z niektorých internetových stránok, venovaných postavičkám z detských filmov a seriálov, sa deti môžu preklikať priamo na weby satanistov a čiernej mágie*“, varuje taliansky exorcista.

Aj napriek tomu, že mnohé zdroje hovoria o nevinnej zábave, nemali by hroziace nebezpečenstvo podceňovať rodičia, tak vychovávatelia, učitelia, kňazi a pastorační pracovníci. Okultizmus totiž vedie k morálnym, psychologickým a k duchovným škodám. „*Tie si už však vyžadujú zásah lekára, psychológa alebo psychiatra a v najhorších prípadoch kňaza – exorcistu*“, zdôrazňuje Francesco Bamonte a dodáva: „*Kto by snád nechcel uznať duchovné nebezpečenstvo hry Charlie Challenge, mal by sa aspoň zamyslieť nad vážnym psychickým dôsledkom na jej účastníkov. Veriaci i neveriaci sa môžu rozhodnúť na tom, že tu už Charlie zlo rozpútal*.“

JANA GRUBEROVÁ/RV
(Snímka: YouTube)

*Mať
posledných
päť dolárov,
tri dáň
do reklamy
Henry Ford*

www.vox.prikryl.sk

*Mať posledné
peniaze,
objednám si*

VOX

dvojtyždenník moderného
kresťana

časopis v PDF formáte
o náboženstve a kultúre

OBJEDNÁVKY:

vox.zdruzenie@gmail.com • 0918 472 420

Príhovor Benedikta XVI., ktorý predniesol na stretnutí s umelcami v Portugalsku

Hľadanie pravdy

Pápež Benedikt XVI. sa v rámci svojej 15. apoštolskej zahraničnej cesty do Portugalska stretol 12. mája 2015 v Kultúrnom centre Belém v Lisabone s predstaviteľmi sveta kultúry. Pápežov príhovor pre jeho aktuálnosť uverejňujeme takmer v plnom znení.

Súčasná kultúra odráža isté „napätie“, ktoré niekedy prerastie do „konfliktu“, medzi prítomnosťou a tradíciou. Dynamika spoločnosti absolutizuje prítomnosť a odlučuje ju od kultúrneho dedičstva minulosti bez úmyslu načrtnúť budúcnosť. Takéto zhodnotenie „prítomnosti“ ako zdroja inšpirácie zmyslu života, tak individuálneho, ako aj sociálneho, naráža na silnú kultúrnu tradíciu portugalského ľudu, ktorá je hlboko poznačená tisícročným vplyvom kresťanstva, a so zmyslom pre globálnu zodpovednosť.

TRADÍCIA AKO ZÁKLAD

Spomínaná kultúrna tradícia sa potvrdila v dobrodružstve objavov a misiónárskeho zápalu pričom sa podelila o dar viery s inými národmi. Kresťanský ideál univerzality a bratstva inšpiroval toto spoločné dobrodružstvo, aj keď vplyv osvietenstva a laicizmu bol citeľný.

Tradícia dala základ tomu, čo môžeme nazvať *múdrosťou*, teda zmyslom života a dejín, ktorých súčasťou tvorilo aj etické univerzum a *ideál*, ktorý sa zo strany Portugalska naplňal a ktorý sa vždy usiloval ustanoviť vzťahy so zvyškom sveta.

Katolícka cirkev sa tu ukazuje ako veľká ochrankyňa zdravej a veľkej tradície, ktorej bohatý prínos sa pripája k službe spoločnosti. Spoločnosť aj naďalej rešpektuje a oceňuje jej službu v záujme spoločného dobra, ale vzdá-

ľuje sa od citovanej *múdrosť*, ktorá je súčasťou jej dedičstva.

ÚLOHA CIRKVI

„Konflikt“ medzi tradíciou a prítomnosťou sa prejavuje v kríze pravdy, ale len jedine ona nás môže nasmerovať na cestu vydareného života, ako individua, tak aj ľudu. Totiž ľud, ktorý prestáva vedieť, aká je jeho vlastná pravda, sa bez jasne definovaných hodnôt a bez jasne ohlásených veľkých cieľov stratí v labyrinte času a histórie.

Spolunaživanie Cirkvi, vo svojej pevnej príľnutosti k večnému charakteru pravdy, s rešpektom pre ďalšie „pravdy“ alebo s pravdami iných, je učením, ktoré samotná Cirkev aj koná.

Je potrebné vynaložiť veľa úsilia na to, aby sme pochopili ako sa stavia Cirkev v dnešnom svete, pomáhajúc spoločnosti pochopiť, že ohlasovanie pravdy je služba, ktorú ona ponúka spoločnosti, a tak otvára nové horizonty budúcnosti, veľkosti a dôstojnosti. Cirkev totiž plní *„poslanie pravdy, ktoré treba naplniť v každej dobe a za všetkých okolností, v prospech spoločnosti, na mieru človeka, jeho dôstojnosti, jeho*

povolania. (...) Vernosť človeku si vyžaduje vernosť pravde, ktorá samotná je zárukou slobody (porovnaj Jn 8,32) a možnosti integrálneho rozvoja človeka. Cirkev ju preto hľadá, neúnavne ohlasuje a uznáva ju všade, kde sa objaví. Tohto poslania pravdy sa Cirkev nemôže vzdať“ (encyklika Caritas in veritate).

DIALÓG

Pre spoločnosť, ktorú tvoria vo väčšine katolíci, a ktorej kultúra bola hlboko poznačená kresťanstvom, sa ukazuje ako dramatický pokus nájsť pravdu mimo Ježiša Krista. Pre nás kresťanov je pravda božskou; je to večný *Logos*, ktorý získal ľudský výraz v Ježišovi Kristovi, ktorý mohol objektívne povedať: *„Ja som pravda“ (Jn 14,6).*

Spolunaživanie Cirkvi, vo svojej pevnej príľnutosti k večnému charakteru pravdy, s rešpektom pre ďalšie „pravdy“ alebo s pravdami iných, je učením, ktoré samotná Cirkev aj koná.

V tomto navzájom rešpektujúcom sa dialógu sa môžu otvoriť nové brány na odovzdávanie pravdy. *„Cirkev,“ – napísal pápež Pavol VI., „musí viesť dialóg so svetom, v ktorom žije. Cirkev je slovom, Cirkev je posolstvom, Cirkev je dialóg“ (encyklika Ecclesiam suam).*

Totíž dialóg bez dvojakosti a pri vzájomnom rešpekte zapojených strán, je dnes vo svete prioritou, od ktorej Cirkev nechce odstúpiť. Svedectvo o tom vydáva prítomnosť Svätej stolice v rôznych medzinárodných organizáciách,

»»»

akou je napríklad Centrum Sever–Juh Rady Európy, ktorého základným kameňom je medzikultúrny dialóg s cieľom podporovať spoluprácu medzi Európou, juhom Stredozemia a Afrikou a vybudovať svetové občianstvo založené na ľudských právach a zodpovednosti občanov nezávisle na ich etnickej pôvode, politickej príslušnosti, pri rešpektovaní náboženského vierovznaní.

OBNOVA

Keď konštatujeme kultúrnu rozdielnosť, je potrebné konať tak, aby osoby nielen prijímali existenciu kultúry iného, ale sa ňou nechali aj obohatiť a ponúkli jej to, čo vlastní dobrého, pravdivého a krásneho.

Toto je hodina, ktorá si vyžaduje naše najlepšie sily, prorockú odvahu, obnovenú schopnosť „*avedenia nových svetov do sveta*“, ako hovorí váš národný básnik Luigi di Camões v diele *Os Lusíades*. Vy, pracovníci kultúry v každej jej podobe, tvorcovia myšlienok a názorov, „*máte vďaka vášmu talentu, možnosť hovoriť k srdcu ľudstva, dotknúť sa individuálnej i kolektívnej citlivosti, vyvolať sny a nádeje, rozšíriť horizonty poznania a ľudského úsilia.* (...) *A nemajte strach konfrontovať sa s prvotným a posledným zdrojom krásy, viesť dialóg s veriacimi, s tými, ktorí sa ako vy cítia byť pútnikmi vo svete a v histórii smerom k nekonečnej Kráse*“ (príhovor umelcom, 21. 11. 2009).

Práve s posvätným cieľom „*spojiť súčasný svet s oživujúcimi a trvalými*

energiami evanjelia“ (Ján XXIII. apoštolská konštitúcia *Humanae salutis*) sa uskutočnil Druhý vatikánsky koncil, v ktorom Cirkev, vychádzajúc z obnovennej zodpovednosti katolíckej tradície, berie vážne a rozlišuje, premieňa a prekonáva kritiku, ktorá je základom síl, ktoré charakterizovali modernosť, teda reformu a osvietenstvo. Cirkev tak sama od seba prijímala a tvorila to najlepšie z inšancií modernosti – na jednej strane ich prekonávala a na druhej sa vyhýbala ich chybám a slepým uličkám. Udalosť koncilu priniesla predpoklady na skutočnú katolícku obnovu a na novú civilizáciu – civilizáciu lásky – ako evanjeliu službu človeku a spoločnosti.

Cirkev považuje za svoje prioritné poslanie v súčasnej kultúre, udržiavať živým hľadanie pravdy a následne Boha. Privádzať ľudí k tomu, aby sa pozerali ďalej, za predposledné veci, a aby sa dali na hľadanie posledných vecí.

Pozývam vás, aby ste si prehĺbili poznanie Boha tak, ako sa on zjavil v Ježišovi Kristovi, pre našu plnú realizáciu. Konajte krásne veci, ale predovšetkým urobte z vašich životov miesta krásy. Nech sa za vás prihovára Betlehemska Panna Mária, ktorú uctievali už dlhé storočia námorníci na oceánoch a moriach a dnes aj navigátori Dobra, Pravdy a Krásy.

-red-/RV

(Medzitulky a odseky: redakcia)

INTELIGENTNÉ A PÚTAVÉ ČÍTANIE PRE ŽENU S OTVORENÝM SRDCOM...

MIRIAM

Vychádzame už 10 rokov!

www.miriam.sk
miriam@miriam.sk
+421 907 160 854

Thomas Merton: Hoci má ticho mnoho rozmerov, robí z nás celok, ak mu to dovoľíme

Tvorivosť ticha

Trapistický mních THOMAS MERTON je autorom básní, esejí, autobiografických a denníkových textov. Jeho široký záber nie je len vecou talentu, ale predovšetkým živého záujmu o človeka. Svedčí o tom aj jeho esej *Tvorivosť ticha*.

Predstavme si človeka alebo skupinu ľudí, sediacich osamote či spoločne na tichom mieste, bez zvukov rádia alebo hudby, v úplnom tichu hodinu alebo aspoň pol hodinu. Nerozprávajú sa. Nemodlia sa nahlas. Nemajú pred sebou papiere ani knihy. Nečítajú a nepíšu. Ničím sa nezamestnávajú. Jednoducho vstupujú do seba, nie aby analyticky mysleli, objavovali, organizovali alebo plánovali, ale prosťo aby boli. Chcú sa zjednotiť v tichu. Chcú sa znovuobjaviť v jednote myslenia, vôle, pochopenia a lásky, ktorá presahuje slová, analýzy a dokonca aj naše vedomé myšlienky. Nechcú sa modliť svojimi ústami, ale mlčiacimi srdcami, a navyše aj tou najhlbšou podstatou svojej bytosti.

Čo by asi moderných ľudí priviedlo k takémuto konaniu?

Je za tým ľudská potreba ticha, reflexie a ponorenia sa do svojho vnútra? Chcú sa vymaniť z hluku a z napätia moderného života, prinajmenšom na chvíľu, aby tak uvoľnili svoju myseľ a vôľu a zažili vitálny pocit vnútornej jednoty, zmierenia a integrácie?

ROZMERY TICHU

Sú to celkom určite dobré motívy. No pre kresťana jestvujú ešte hlbšie motívy. Kresťan si môže uvedomiť, že Boh ho pozýva k obdobiam ticha, reflexie, meditácie a „načúvania“. V našom poňatí je azda kresťanský život priveľmi urozprávaný, priveľmi činorodý.

No naša služba Bohu a Cirkvi nespočíva len v rozprávaní a konaní. Môže tiež spočívať v obdobiach mlčania, na-

čúvania a čakania. V súčasných agresívnych a nepokojných časoch môže byť veľmi dôležité vrátiť sa k meditácii, tichej vnútornej zjednocujúcej modlitbe a k tvorivému kresťanskému tichu.

Ticho má mnoho rozmerov. Môže byť úpadkom, únikom či stratou seba samého, alebo sprítomnením, uvedomením, zjednotením, sebaobjavovaním. Negatívne ticho zahmlieva a zneisťuje našu identitu a my upadáme do snenia alebo zneisťujúcich obáv. V pozitívnom tichu sa koncentrujeme a uvedomujeme si, kým sme, kým by sme mali byť a aká je vzdialenosť medzi týmito dvoma stavmi. Pozitívne ticho tak vedie k vedomej voľbe a k tomu, čo Paul Tillich nazval „odvahou byť“.

Z dlhodobej perspektívy si disciplína tvorivého ticha vyžaduje istý druh viery. Pretože keď sa ocitáme sami seba tvárou v tvár v samote hĺbky nášho bytia, musíme čeliť množstvu otázok o hodnote našej existencie, o reálnom stave našich záväzkov, autenticite nášho každodenného života.

DOBROVOĽNÁ MASKA

Ak sme neustále v pohybe, neustále zamestnaní napĺňaním našich spoločenských rolí, pasívne unášaní prúdom reči, v ktorom ľudia plynú po celý deň, potom sa nám azda podarí uniknúť nášmu hlbšiemu ja a ním kladeným otázkam. Môžeme sa viac či menej zmieriť so svojou vonkajšou identitou, s naším spoločenským ja, vytváraným interakciou s ostatnými v každodenných záležitostiach bežného života.

Ale nezávisle na tom, akí budeme čestní a otvorení vo vzťahom k iným, toto spoločenské ja nutne obsahuje prvok umelosti. Vždy ide o istú masku. Aj v prípade známej americkej otvorenosti, jednoduchosti, prívetivosti a humoru ide často len o fasádu. Niektorí ľudia majú skutočne takú povahu. Iní sa len naučili hrať túto rolu kvôli spoločenskej akceptácii.

Nie je to však čistá pretváрка: vyžaduje sa to od nás. Dávame si však niekedy šancu uvedomiť si, že táto rozprávajúca, usmievajúca sa, neurčitá osoba, v mene ktorej vystupujeme, nemusí byť nevyhnutne našim pravým ja? Dávame si šancu spoznať aj čosi hlbšie? Dokážeme si pripustiť, že nás azda vôbec nezaujímajú všetky tie reči?

MLČIACE JA

Keď mlčíme, nielen niekoľko minút, ale niekoľko hodín, môžeme si uvedomiť prítomnosť čohosi znepokojujúco cudzieho v nás, svojho ja, ktoré je zároveň „mnou“ i niekým iným. Ja, ktoré nie je celkom vítané, pretože sa tak výrazne líši od každodennej osoby, ktorú sme stvorili v styku s inými – a v nevernosti sebe samému.

Je v nás mlčiace ja, znepokojujúce práve preto, lebo mlčí: nemožno ho vysloviť. Musí zostať v tichu. Artikulovať ho, vyjadrovať ho v jazyku znamená falšovať ho a v istom zmysle ho ničiť.

Otvorene si pripusťme, že naša kultúra nám v mnohých rysoch pomáha unikať tomuto vnútornému, tichému ja. Žijeme stále obklopení šumom hlasov, hudby, premávky alebo ruchu oko-

lia. Sme stále ponorení do prúdu zvukov a slov, do neurčitého šumu, v ktorom je naše vedomie napoly bdelé: nedá sa povedať, že uvažujeme, ani neodpovedáme na vzruchy, sme prosto tam. Nie sme ani celkom prítomní, ani nie sme preč; nie sme ani v sebe, ani naplno k dispozícii. Nedá sa povedať, že by sme sa na niečom aktívne podieľali, a vlastne by sme si mali aspoň napoly uvedomiť naše odcudzenie a otrávenosť. Cítíme však isté uspokojenie z nejasného pocitu, že sme „súčasťou“ niečoho, aj keď toto niečo nedokážeme jasne definovať – a možno by sme ho radšej definovať nechceli, ani keby sme to dokázali. Plynieme vo všeobecnom ruchu. Rezignovaní a nezúčastnení, našu nemysliacu myseľ okupuje hudobná kulisa a reklama z rádia, ktoré tvoria našu „skutočnosť“.

ZOSÚLADENIE SA

To však, prirodzene, ešte nestačí na to, aby sme úplne zabudli na naše druhé, nevítané *ja*, ktoré v nás zostáva v tak veľkej miere neuvedomené. Znepokojujúca prítomnosť nášho hlbšieho *ja* sa presadzuje až na hranice vnímania. Aby sme túto prítomnosť zahnali, potrebujeme konkrétnejšie stimuly a rozptýlenia, alkohol, drogy, hry, rutinu predvádzania nášho odcudzenia a problémov. Na istý čas to zaberá a my zabúdame na to, kým sme.

Toto všetko možno opísať ako „hluk“, ako ruch, prekrývajúci hlbokú, skrytú a vytrvalú potrebu nášho vnútorného *ja*. S týmto našim vnútorným *ja* sa musíme zosúladiť v tichu. Kvôli tomu si máme voliť ticho. V tichu si uvedomujeme a vyrovnávame sa s priestorom, ktorý delí hĺbky našej bytosti od povrchu, nezodpovedajúcemu tomu, kým v skutočnosti sme. Potrebujeme sa vyrovnávať so sebou, aby sme zo seba mohli vyjsť k iným, a to nielen s maskou priateľstva, ale so skutočným vzťahom a autentickou láskou.

BOH AKO MODLA

Ak sa obávame samoty a ticha, je to azda pre našu nepriznanú stratu viery vo vnútorné zmierenie. Ak však stratíme vieru vo vyrovnanosť so sebou samým v samote a tichu, nikdy nebudeme celkom schopní čeliť tomu, akí skutočne sme. A tak zotrávame v pohybe bez chvíle zastavenia. A tento útek pred sebou samým, ako poznamenal švajčiarsky filozof Max Picard, je „útekom pred Bohom.“

Napokon, Boh prehovára v hĺbinách nášho vedomia, a ak odmietame otvoriť sa a nazrieť do týchto hĺbok, potom

Ridha: *Tiché utrpenie III.*

zároveň odmietame stretnutie s Bohom, ktorý je v nás prítomný. Toto odmietnutie je čiastočným priznaním, že vlastne nechceme, aby bol Boh Bohom, ako nechceme, aby sme boli svojím pravým *ja*.

***Najčistejšia viera musí byť
preverená tichom, v ktorom
načúvame nečakanému,
v ktorom sa otvárame tomu,
čo ešte nepoznáme
a v ktorom sa pomaly
a vytrvalo pripravujeme na
deň, v ktorý dosiahneme
novú úroveň Božej blízkosti.***

Tak ako máme svoju povrchnú, vonkajšiu masku, tvorenú zo slov a skutkov, ktoré celkom nereprezentujú to, čo je v nás, tak aj veriaci mávajú Boha, stvoreného zo slov, pocitov a upokojujúcich sloganov, ktorý je skôr výtvorom náboženskej a spoločenskej rutiny než Bohom viery. Takýto „Boh“ sa môže stať náhradou za pravdu neviditeľného Boha viery, a hoci sa nám tento upokojujúci obraz môže zdať byť skutočný, v skutočnosti ide o formu modly. Jeho hlavnou funkciou je uchrániť nás pred stretnutím s našim skutočným vnútorným *ja*, a najmä so skutočným Bohom.

SEBAOSPRAVEDLNIENIE

Ticho je teda podstatné aj pre náš život viery a pre to najhlbšie stretnutie s Bohom. Nemôžeme stále rozprávať, nahlas sa modliť, presvedčať, zdôvodňovať alebo púšťať náboženskú hudbu. Veľká časť z nášho dobre mieneného vnútrocirkevného dialógu je v skutočnosti dymovou clonou a únikom. Často ide jednoducho o sebauspokojovanie a výsledkom býva sebaospravedlnenie. Namiesto stretnutia s Bohom v nahej viere, v ktorej sa pred ním obnažuje naša najvnútornejšia bytosť, vykonávame vnútorný rituál, ktorého poslaním je len potláčanie úzkosti.

Najčistejšia viera musí byť preverená tichom, v ktorom načúvame nečakanému, v ktorom sa otvárame tomu, čo ešte nepoznáme a v ktorom sa pomaly a vytrvalo pripravujeme na deň, v ktorý dosiahneme novú úroveň Božej blízkosti. Skutočná nádej musí byť preverená tichom, v ktorom musíme čakať na Pána v poslušnosti bezpodmienečnej viery.

ZJEDNOTIŤ IZOLOVANÉ

Izaiáš zaznamenáva Jahveho slová k svojmu neposlušnému ľudu, ktorý Boha vždy zrádza kvôli bezcenným politickým a vojenským spojenectvám. „*Návratom a pokojnosťou budete oslobodení, v tichosti a dôvere je vaša sila*“ (Iz 30,15).

Je to myšlienka, že viera si vyžaduje utíšenie sporných záležitostí a stratégií. Viera si vyžaduje vnútornú dôveru, prinášajúcu celistvosť, jednotu, pokoj, pocit bezpečia. Tu možno vidieť tvorivú

schopnosť a plodnosť ticha. Ticho nám nedáva len možnosť lepšie porozumieť sebe samým, dosiahnuť nielen správnejšiu, ale aj objektívnejšiu perspektívu, v akej vnímame vlastný život vo vzťahu k životom druhých: Ticho z nás robí celok, ak mu to dovolíme. Ticho pomáha zjednotiť izolované a rozptýlené energie fragmentárnej existencie. Pomáha nám koncentrovať sa na cieľ, ktorý nezodpovedá len hlbokým potrebám našej bytosti, ale aj Božiemu zámeru s nami.

KOREŇ NÁSILA

Ide o naozaj zásadnú vec. V povrchnom živote, keď sme stále mimo seba, nikdy nie celkom „so“ sebou, keď sme rozptýlení do množstva smerov v rôznych plánoch a projektoch, robíme zrazu množstvo vecí, ktoré vlastne ani robiť nechceme, hovoríme veci, o ktorých v skutočnosti nie sme presvedčení, potrebujeme veci, ktoré v skutočnosti nepotrebujeme, sme vyčerpaní pre niečo, o čom si skryto myslíme, že pre náš život nemá cenu a zmysel: „*Čo vážite striebro za to, čo nie je chlieb, a svoju robotu za to, čo nesýti?*“ (Iz 55,2).

Psychológ Erich Fromm poukázal na to, že toto vnútorné protirečenie, pochádzajúce z odcudzenosti a frustrácie amerického spôsobu života, je jedným z koreňov násilia v našej spoločnosti. Sme v konflikte so sebou samým a únik hľadáme vo fantáziách a násilnostiach. Ide jednoducho o vonkajší prejav vnútorného ruchu a hnevu, ktoré nás naplňujú, pokiaľ ignorujeme požiadavky nášho najvnútornejšieho, skutočného ja a Boha, ktorý je v nás.

MEDITÁCIA

V mnohých veľkých náboženstvách malo praktizovanie tichej meditácie vždy veľký význam. No platí to najmä o hinduizme a budhizme, v ktorých je umenie meditácie a kultivácie vnútorného ticha kľúčom k všetkému.

Platí to však aj o kresťanstve. V katolíckej kláštornej tradícii sa vždy zdôrazňovala dôležitosť tichej meditácie Božieho slova. Kvakeri vždy pripisovali veľkú dôležitosť spoločnému načúvaniu vnútorným hnutiam Ducha.

Ešte aj Dietrich Bonhoeffer, apoštol radikálneho a „sekulárneho“ kresťanstva, pripomínal dôležitosť ticha. Vo svojich listoch z väzenia písal o svojom odpore k povrchnému väzenskému klebeteniu: „*Zdá sa, že všetci tu indiskrétne zverejňujú svoje súkromné záležitosti, bez ohľadu na to, či to ostatných zaujíma, hlavne preto, aby počúvali seba samých. Je to takmer fyzická potre-*

ba, no ak ju na niekoľko hodín potlačíte, ste si neskôr vďační, že ste sa jej nepoddali.“ A dodáva, že sa cítil trápne pri spôsobe, akým sa tu ľudia „ponižovali“ len preto, aby sa počuli rozprávať. A nejavili pritom záujem o hlbšiu formu komunikácie, k akej dochádza, keď sa zveríme s najintímnejšími záležitosťami dôvernému priateľovi.

***Vnútorné protirečenie,
pochádzajúce z odcudzenosti
a frustrácie amerického
spôsobu života, je jedným
z koreňov násilia v našej
spoločnosti. Sme v konflikte
so sebou samým a únik
hľadáme vo fantáziách
a násilnostiach.***

BONHOEFFEROV POSTREH

Závažnejší je Bonhoefferov postreh o tom, že samotná Cirkev sa prepožičiava prázdny rečiam. Cirkev v boji o vlastné prežitie a vplyv podľa neho spravila zo sebatpotvrdzovania cieľ osobe. Cirkev rozpráva stále viac a viac o sebe a stále viac a viac pre seba, no a stále menej o Kráľovstve.

Cirkev tak podľa neho „*premeškáva príležitosť hlásať slovo zmierenia ľudstvu a celému svetu.*“ Bonhoeffer predvídal, že to privedie Cirkev – dokonca všetky cirkvi – do sféry ticha, zmätku a bezmocnosti, v ktorej „*sa tradičný jazyk nevyhnutne stane bezmocným a zmlkne.*“

Či sa nám to páči alebo nie, či už sa nám to darí alebo nedarí chápať, vstúpili sme do zvláštnej fázy premeny a neistoty a premeny, v ktorej nielen jednotliví kresťania, ale aj samotné cirkvi vo veľkej miere zmlknú. Pochopiteľne, dôjde k značnému odporu k takémuto stavu a mnohí budú dvíhať svoj hlas stále hlasnejšie, ani nie tak v kázani Božieho kráľovstva, ako skôr v poukázani na svoju prítomnosť a v dokazovaní toho, že oni sami a ich cirkvi sú hodní pozornosti. Bonhoeffer múdro predvídal, že skutočným cieľom tejto fázy relatívneho ticha bude prehĺbenie modlitby, návrat ku koreňom bytia, so zámerom opätovne získať od Boha nové slová a nové spôsoby hlásania nie nášho, ale Božieho posolstva.

„*Kresťanstvo sa teraz bude venovať len modlitbám a konaniu dobra našim blízkym. Kresťanské myslenie, kázanie, ale aj organizácia sa musia znovu zrodiť z tejto modlitby a z tohto konania.*“ A Bonhoeffer ešte dodáva, že z tejto tichej modlitby a práce povstane úplne nový jazyk viery.

„*Ešte stále sme v procese premeny a každý pokus urýchliť veci len oddiali pretvorenie a očistenie Cirkvi. Nie je na nás ohlásiť ho, no príde deň, keď budú ľudia povolaní vysloviť Božie slovo s takou silou, ktorá premení a obnoví svet. Bude to už nový jazyk, ktorý ľudí vydesí a zároveň uchváti svojou mocou, jazyk, ktorý vyhlási zmierenie Boha s človekom a príchod jeho Kráľovstva. Až dovtedy bude kresťanstvo tiché a skryté, no budú tu tí, ktorí budú kázať a konať dobro a čakať na deň, o ktorom rozhodne Boh sám.*“

THOMAS MERTON

(Medzititky a odsek: redakcia)
(Snímky: Pixabay, Stefan Kunze)

Spokojný mních

THOMAS MERTON, OCSO, je autorom nielen viac ako tridsiatky kníh, množstva esejí, recenzií, úvodníkov a prednášok, ale aj asi dvetisíc básní. Aj ako básnik je vzácne priateľský, otvorený a priamy.

Báseň bez názvu

Celá teológia je akoby narodeninami
Každý kto sa narodí
Prichádza na svet ako otázka
Na ktorú staré odpovede
Nestačia.
Narodenie je otázkou a zjavením.
Územím zrodzenia je raj
A my sa rodíme tisícky míľ
Od domova.
Raj v nás plače
A my sa vzdáľujeme.
Toto je teológia
Našich narodenín.
Nejasná teológia
Na schodoch stanice v Cincinnati:
Pýta sa ma chladný december
Roku 1941. Malá vložka
Sa roztopí na mojich mihalniciach ako
tušenie
A vzápätí mizne zabudnutá.
(Za riekou sa zhmotnil môj zámer
Je teplo, žiadostivý plač
Za riekou
Nebo narieka.)
Nebo narieka bez príčiny
Naveky ak nenájdem otázku
Ktorá ma hľadá
Všetky brány sú zatvorené
Kláštor je chladný
No všetko je tu určité:
Oheň vždy tlie
Uprostred.
Fort Thomas Kentucky
V roku vojny
Je ako Betlehem, hmlistý,
No nie taký nevinný.
A aj ja som vážňom
Teológie vôle
Kým na sever odo mňa otázka
Narieka v snehu
Lebo ja som (už zostanem)
Človekom bez pochybností
Odriekajúcim si luxus otázok.
Múdroseť rastie ako kvet
Obracia nevinnú tvár

Snímka:OSCO

So sladkou milosťou
Na juh a na západ
A čo ročné obdobia
Slnko a dážď a mníšky
Nevedia.
Som rozhodnutý
Postaviť desať náuk z kameňa
V kamennej záhrade Edenu
Neznámy kvet ma väčšmi miluje
A ja o tom neviem
Oheň uprostred
Je predsa len stále tu
A tlie.
Nebo je vtákom
S krásnymi krídlami
Jeho let otázkou
Hľadaním juhu
Pre kohosi.
Teológia je niekedy chorobou
Zlomeným krkom otázok
Bezmocnou neistotou
Na elektrickom lôžku
Vták nájde túto pochybnosť
Zmietanú horúčkou

A vie: „Si mojou spásou
A ja tvojou odpoveďou –
Ak máš otázku.“
Spievať značí nadýchnuť sa
K vete ako „Chcem sa uzdraviť.“
„Nenarodil som sa zbytočne
A ani ty nie:
Nebo nikdy neplače
Pre nič.“
„A územie samoty
Je láskou. Územie pochybnosti:
Je to tak?“
Takže celá teológia
Je akoby narodeninami
Cestou domov, tam kde sme
Zvestovaním a Edenom
Kde dve stratené otázky
Krúžia na jedinej dráhe
Uprostred prázdna.
Je toto odpoveď?
Nik sa nenarodí
Zo seba: chce to viac než jedného.
Každé narodeniny
Majú svoju vlastnú teológiu.

Nadčasovosť myslenia Svetozára Hurbana-Vajanského ho radí medzi veľikánov

Snímka: archív

Na vysoko vzdelanom Západe filozofia, prírodné vedy, sociologické systémy a programy vedú priamo k anarchii ducha. Protivy a kontrasty v živote národov i ľudí zaostrili sa, a ak nehľadíme prioptimisticky, zbadáme, že rozrušenie, negácia, špatnosť, lož, nízkosť, tma a smrť víťazí. Nehovoriac o kresťanstve, i stará filozofia od Herakleita a Empedokla hľadela nájsť rovnováhu medzi veľkými kontrastami človečenstva i prírody. Borba lásky a nenávisť, dobrého i zlého, priťahovania a odstrkovania spája sa v istú harmóniu. Tá je narušená v naše časy.

PRINCÍP ZLA

Pantheizmus Spinozov i Hegelov, ktorý usiloval sa zmäkčiť tvrdosť týchto protiv abstraktným vyrazením, na Západe odžil už svoj vek. Hegel mystickým osnovám: áno a nie pripisoval prvostupňový význam a definoval rozvinutie bytu ako dialektický proces absolútnej idey pozostávajúcej v prechode od tézy (tvrdenie) k antitéze (zapieranie) a v ustavičnej snahe ich priviesť k rovnováhe v syntéze. Tu zlo vo všetkých svojich zjavoch stalo sa prostým zapieraním a z tohto ohľadu bolo priznané za nevyhnutelný faktor progresívneho vývinu.

V naše časy povstali nové formuly v učeniach pesimizmu a naturalizmu. Schopenhauer privlastňuje osnove zla, vôbec zapierajúceho faktoru, význam najvyššieho a jediného princípu všeobecného bytia. Zato niet východu zo zakliateho kruhu prevrátenosti a nerozum, zakiaľ vôbec niečo jestvuje. Jediné zapieranie samého bytia, umŕtvenie „vôle k žitiu“ môže zbaviť člove-

Anarchia ducha

Veľkosť ducha umelca či mysliteľa sa neprejavuje len v období, v ktorom žije. Práve naopak – veľikána robí nadčasovosť jeho diela. Medzi takýchto veľikánov nesporne patrí aj SVETOZÁR HURBAN-VAJANSKÝ (na snímke). Nadčasovosť a vysokú aktuálnosť nachádzme aj v jeho eseji *Anarchia ducha*.

čenstvo od muky a utrpenia nerozlučne zviazaného so samým jestvaním. Tak teda budhistická nirvána je najvyšším cieľom.

SILA PRED ZÁKONOM

K tomuže rezultátu inou cestou prišiel súčasný naturalizmus. Najväčšia idea jeho je darwinistická borba za jestvovanie. Fyzická sila je všetko.

Z toho povstala nová teória: „sila pred zákonom“, ktorá ako upír leží na slabine dnešného ľudstva. Chytili sa jej mocní, preklínajú ju slabí.

Korunu všetkému postavil Friedrich Nietzsche so svojím paradoxným skepticizmom. Vyzdvihnúť osobnosť nadovšetko, prešiel k anarchii ducha. Jeho životná tragika je logickou konzekveniou jeho filozofie: od roku 1889 opatrujú ho v Jene – v bláznici.

*Žiaľni malí epigónovia
vylizujú taniere západného
anarchizmu s veľkým
apetítom a volajú to
„rozširovaním myšlienkového
horizontu“, „otváraním
nových perspektív“,
„obrozením“ atď.*

Ale toto sú všetko veľké, geniálne hlavy! Smutný je pohľad na ich epigónov, ktorí čerpali z nich iba nadutosť a svrblivé štréberstvo, ktorí nemotornými, fušerskými, hanebne zlým štýlom písanými „zjaveniami“ rozsádzajú v národe všetky solídne osnovy národnosti, viery, duchovného a srdcového života, rozrumujú rodinu, zvädzajú mládež k namyslenosti a vetroplachosti. Každý z týchto pánov je „übermensch“ (nadčlovek), prv než uspel stať sa vôbec poriadnym človekom, mužom!

EPIGÓNSTVO MALÝCH

Tento epigonizmus je zvláštne zhubný u malých, ešte len za život borit' sa majúci národov. Kdežto u veľkých, samostatných národov západných pesimizmus a naturalizmus v poézii, umení, vede, náboženstve i mravnosti a predovšetkým na poli spoločenského života už prežíva sa, ba čiastočne už i prežil sa, títo žiaľni malí epigónovia vylizujú taniere západného anarchizmu s veľkým apetítom a volajú to „rozširovaním myšlienkového horizontu“, „otváraním nových perspektív“, „obrozením“ atď. A na skutku je to degenerácia, rozpadanie sa rozumového i citového života hroziace národom týmto smrťou a bahnom.

Konečne, čo znesie veľký, ustálený, zabezpečený národ, veľký kultúrno-historický typ, to môže sa stať smrťou slabších, ešte nezabezpečených národov. Duchovná anarchia oslabuje práve obranné prostriedky národov. A keď do tohto duchovného zablúdenia vmieša sa ešte i nepoctivosť, lož, schválne zavádzanie, vtedy máme robotu s chorobou práve tak špatnou ako nebezpečnou.

MRAVNÉ POBLÁZNENIE

Anarchizmus ducha je veľmi náklonný bojovať špatnými, priamo barbar-skými prostriedkami, menovite lžou, prekrúcaním, drzosťou nalhať a potom chabo reterovať a vtedy je zjavom priamo patologickým, prechádzajúcim do *moral insanity* (mravného pobláznenia). A je to cele prirodzené: ako anarchia skutku chytá sa dýky, dynamitu, bômb, ktoré vraždia bez výboru nevinných, náhodou prítomných ľudí (bomby hodené do javiska divadelného, do kaviarne hosťami preplnenej), hádže sa vražedným nožom na starenku, ktorá nikomu neškodí, tak anarchia ducha hanobí dušu národa, diela najkrajších, najšľachetnejších duchov, depce špinavými nohami všetky ideály dobra, krásoty, a pravdy vysoko cenené národom.

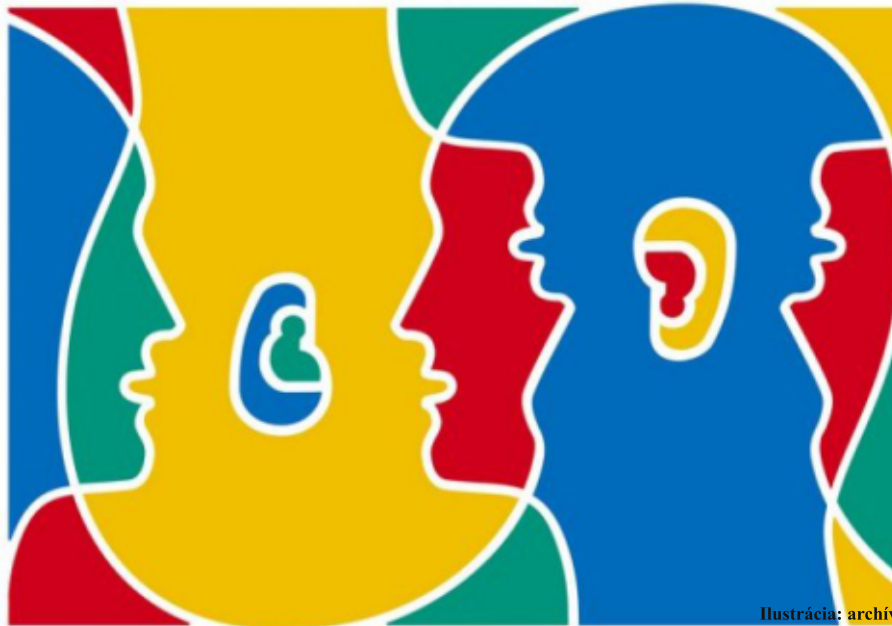
»»

Premrštený individualizmus, nadčlovectvo, štréberstvo chce rúcať harmóniu veľkej jednotnosti, celkovosti, podrývať osnovné, všeobecné, spoločné zásady, przníť cit patriotizmu, lásky k národu, altruizmu národného i rodinného. A toto je nielen mravné, ale i rozumové blúdenie.

NIET DÔVOD OPIČIŤ SA

Už Aristoteles povedal, že „celé jestvuje prv, než jeho častky, prv, než jeho orgány, lebo to celé zo seba tvorí časti a orgány“, kdežto anarchia ducha chce všetko privlastniť tej najmenšej časti, tomu najmenšiemu orgánu: indivíduu, osobnosti, na škodu všeobecnosti a celému. Preto on káže tak drzo falošný humanizmus, kozmopolitizmus, ubíja národnosť, ničí v duši ľudskej náboženstvo a menovite cirkevnosť.

Iné je mladé horlenie za pokrok, smelé rúcanie starých chýb, odhadzovanie skostnatelého šlendriánu, premáhanie zaostalosti, strnulosti vlastnou silou, geniálnosťou, novým oduševnením, talentom, tvorením, pozitívnou prá-

cou a cele iné je zlizovanie cudzej sliny, opičenie sa po prepadnutých epigónoch, odkukanie, ako taký „moderný“ nadčlovek chráka a pľuje. (*Wie er sich ränsper, wie er spukt, das habt ihr ihm redlich abgeguct.* Fridrich Schiller.)

Najmenej príčiny opičiť sa po cudzej anarchii duchovnej má náš človek slaviansky, člen veľikého plemena, idúceho v ústrety veľikej samostatnej nábožensko-kultúrnej budúcnosti.

SVETozár HURBAN-VAJANSKÝ
(Medzitulky: redakcia)

Zháňate darček
pre vašich blízkych?

Objednajte im časopis

VOX

Objednávky:

vox.zdruzenie@gmail.com 0918 472 420

**Zháňate darček
pre vašich blízkych?**

**Objednajte im
časopis
VOX**

Objednávky:
vox.zdruzenie@gmail.com 0918 472 420

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre
VOX
Celý ročník
si môžete objednať
kedykoľvek v priebehu roka.
Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.**

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

VOX
**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Rada pre vedu, vzdelanie
a kultúru KBS
Adresa redakcie: Dvojkřížna 4,
821 06 Bratislava
ISSN 1339-3634
Vychádza dvojtyždenne v pdf podobe.
Cirkevný cenzor: ThLic. Zdeno Pupík, PhD

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: vox@prikryl.sk,
prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:
vox@prikryl.sk
+421 915 793 811
Číslo bankového konta:
SK20 0200 000000 7516949112